به نام خدا

«سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳»

درس: **ادبیات فارسی**

زمان پاسخ‌گویی: **۷۵ دقیقه** صفحهٔ ۱ از ۴

نمره	سؤال
۷	**قلمرو زبانی**

۱. معنی واژه‌های مشخّص شده را در مصراع‌های زیر بنویسید. ۰/۵

الف) با جان بودن به عشق در سامان نیست ب) مسلک مرغ گرفتار قفس همچو من است

۲. معادل واژهٔ مشخص‌شده در عبارت «گرمِ تماشا و غرق در این دریایِ سبز معلّقی که بر آن مرغانِ الماس‌پَر تک تک از غیب سر می‌زنند.» را در بیتهای زیر بیابید و بنویسید. ۰/۲۵

الف) برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند

ب) چون گشت زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند

ج) بگرای چو اژدهای گرزه بخروش چو شرزه شیرِ ارغند

۳. قسمت مشخّص‌شدهٔ بیت «الف» که توصیف پیامبر است، یادآورِ معنای کدام واژهٔ بیت «ب» است؟ ۰/۲۵

الف) بَلَغ العُلی بِکماله ، کَشَفَ الدُّجی بِجماله حَسُنَت جَمیعُ خِصاله ، صلّوا عَلَیهِ و آلِه

ب) شَفیعُ مُطاعُ نَبیٌّ کریم قَسیمُ جَسیمُ نَسیمُ وَسیم

٤. در عبارت زیر غلط املایی را بیابید و شکل درست آن را بنویسید. ۰/۵

«هر گَه یکی از بندگانِ گنهکارِ پریشان‌روزگار، دستِ عِنابت به امیدِ اجابت به درگاهِ حق جَلَّ وَ عَلا بردارد، ایزد تعالی در او نظر نکند، بازش بخواند؛ باز اعراض فرماید. بارِ دیگرش به تَزرُّع و زاری بخواند. حق، سُبحانَهُ تَعالی فرماید: دعوتش اجابت کردم و امیدش برآوردم که از بسیاری دعا و زاری بنده همی شرم دارم.»

۵. املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. ۰/۵

الف) آدمی به هر جا می‌رود، گمان می‌کند به (غایت‌الغصوای / غایت‌القصوای) مقصود خود رسیده‌است؛ در صورتی که دنیا پایان ندارد.

ب) بعد از حکیم اسرار، همهٔ چشمها به او بود که (حوزه / حوضه) حکمت را او گرم و چراغ علم و فلسفه را او روشن نگاه دارد.

٦. در هر دو بیت کدام گزینه غلط املایی وجود دارد؟ ۰/۵

الف) آیینِ طریق از نفسِ پیرِ مُغان یافت آن خزر که فرخنده‌پی‌اش نام نهادند

ب) هر کسی از ظنّ خود شد یار من از درون من نجست اسرار من

ج) نتوان وصفِ تو گفتن که تو در فهم نگنجی نتوان شبهِ تو گفتن که تو در وهم نیایی

د) تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ظماد کردند

۱) د – ب ۲) ج – د ۳) د – الف ۴) الف – ج

۷. در دو عبارت از عبارات زیر غلط املایی وجود دارد، شکلِ صحیح آنها را بنویسید. ۰/۵

الف) عشق، هر کسی را به خود راه ندهد و به همه جایی معوا نکند و به هر دیده، روی ننماید.

ب) آن شب نیز ماه با تلألؤ پرشکوهش از راه رسید و گلهای الماس شکفتند و قندیلِ زیبای پروین سر زد.

ج) دیوارهای کهن روم که هنوز تاق ضربی دروازه‌های آن باقی است، حکایت از روزگاران گذشته دارد.

د) با الاغ تور راه می‌افتادیم و صبح، هنگام چریغ آفتاب در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم.

ه) تابستان وصال ما را از غربت زندان شهر به میهن آزاد و دامن‌گسترمان، کویر می‌برد؛ نه، باز می‌گرداند.

www-kan.ir

Scanned with CamScanner

۸. در بیت زیر نوع «وابستهٔ وابسته» را مشخص کنید ؟ ۰/۲۵

ای مرغِ سحر، عشق ز پروانه بیاموز　　کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

۹. نمودار پیکانی گروه اسمی « تماشاخانهٔ زیبا و شگفت مردم کویر» را کامل رسم کنید. ۰/۷۵

۱۰. در عبارت زیر کدام وابستهٔ هستهٔ گروه اسمی، خود وابسته گرفته است؟ ۰/۲۵

«این نامه از آن معلم شریف مرا به فکر انداخت. متوجّه شدم که قدرتِ قلم این نویسنده تا چه حد بوده است.»

۱۱. با توجه به بیت زیر، درستی یا نادرستی موارد زیر را مشخص کنید. ۰/۷۵

«سرِّ من از نالهٔ من دور نیست　　لیک چشم و گوش را آن نور نیست»

الف) در بیت یک فعل اسنادی و یک فعل غیر اسنادی وجود دارد.

ب) نقش دستوری واژهٔ «سرّ» در مصراع اول با نقش دستوری واژهٔ «نور» در مصراع دوم یکسان است.

ج) تعداد ترکیبهای اضافی و وصفی بیت یکسان است.

۱۲. نقش دستوری «ضمیر پیوسته» در بیت زیر چیست؟ ۰/۲۵

تا چشم بشر نبیندت روی　　بنهفته به ابر چهرِ دلبند

۱۳. در عبارت زیر دو جمله با الگوی « نهاد + مفعول + مسند + فعل » بیابید و بنویسید. ۰/۵

«ای عزیز، پروانه، قوت از عشقِ آتش خورَد، بی آتش قرار ندارد تا آنگاه که آتشِ عشق او را چنان گردانَد که همه جهان آتش بیند؛ چون به آتش رسد، خود را بر میان زند. خود نداند فرقی کردن میان آتش و غیر آتش، چرا؟ زیرا که عشق، همه خود آتش است.»

۱٤. تعداد ترکیبهای اضافی دو بیت زیر را مشخص کنید؟ ۰/۵

الف. دردناک است که در دام شغال افتد شیر　　یا که محتاج فرومایه شود مرد کریم

ب) گفت نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم　　گفت والی از کجا در خانهٔ خمّار نیست؟

۱۵. در ابیات زیر نقش دستوری واژه‌های مشخّص‌شده را بنویسید. ۰/۵

الف) صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب　　تا شد تهی از خویش و نی‌اش نام نهادند

ب) از دست و زبان که برآید　　کز عهدهٔ شکرش به در آید؟

۱٦. در بیت زیر نوع حذف را مشخص کنید. ۰/۲۵

شو منفجر ای دل زمانه　　وان آتش خود نهفته مپسند

قلمرو ادبی	**۵**

۱۷. در هر بیت واژهٔ مربوط به آرایهٔ خواسته‌شدهٔ هر بیت را مشخّص کنید. ۰/۵

الف) شانه می‌آید به کارِ زلف در آشفتگی　　آشنایان را در ایّامِ پریشانی بپرس (ایهام تناسب)

ب) تا وارهی از دم ستوران　　وین مردم نحس دیومانند (استعاره)

۱۸. کدام آرایهٔ ادبی به طور مشترک در دو بیت زیر دیده می‌شود؟ ۰/۵

الف) در عالمِ پیر هر کجا بُرنایی است　　عاشق بادا که عشق خوش سودایی است

ب) با محتسبم عیب مگویید که او نیز　　پیوسته چو ما در طلبِ عیشِ مدام است

۱) استعاره　　۲) ایهام　　۳) حسن تعلیل　　۴) اسلوب معادله

۱۹. برای هر یک از بیتهای زیر دو آرایهٔ متفاوت بنویسید. ۱

الف) عشق بر یک فرش بنشاند گدا و شاه را　　سیل یکسان می‌کند پست و بلند راه را

ب) خانه‌ای کاو شود از دستِ اجانب آباد　　ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الحَزَن است

www.kanoon.ir

Scanned with CamScanner

۲۰. در تشبیه دوّم عبارت زیر، « مشبّه‌به » را مشخّص کنید. ۰/۲۵

«سواحلِ شرقی مدیترانه از زیباترین نواحیِ عالم است و آدمی را غرق تصورات تاریخی می‌کند. جزیره‌های کوچک و بزرگ، مثل وصله‌های رنگارنگ بر طیلسانِ آبیِ مدیترانه دوخته شده‌است.»

۲۱. در میان بیتهای زیر، برای هر یک از آرایه‌های «مجاز –تضاد – تشبیه – جناس» یک بیت متمایز بیابید. ۱

الف) بشنو این نی چون شکایت می‌کند — از جدایی‌ها حکایت می‌کند

ب) در دفتر زمانه فتد نامش از قلم — هر ملتی که مردم صاحب‌قلم نداشت

ج) همچو نی زهری و تریاقی که دید؟ — همچو نی دمساز و مشتاقی که دید؟

د) خاکی است که رنگین شده از خون ضعیفان — این ملک که بغداد و ری‌اش نام نهادند

۲۲. عبارت‌های زیر را کامل کنید.

الف) سرایندهٔ مجموعه شعر «مثل درخت در شب باران» ..... است. ۰/۲۵

ب) عین‌القضات همدانی نویسندهٔ کتاب ..... است. ۰/۲۵

ج) مترجم کتاب «کلیله و دمنه» به زبان فارسی ..... است. ۰/۲۵

۲۳. مصراع اوّل بیت زیر را بنویسید ۰/۵

..... — تا در زمانه باقی است آواز باد و باران

۲٤. مصراع دوم بیت زیر کدام است؟ ۰/۲۵

گر نورِ عشق حق به دل و جانت اوفتد

الف) زین پس شکی نماند که صاحب‌نظر شوی — ب) باللّه کز آفتاب فلک خوبتر شوی

۲۵. در بیت زیر واژهٔ قافیه را بیابید. ۰/۲۵

ای جویبار جاری، زین سایه برگ مگریز — کاین گونه فرصت از کف دادند .....

قلمرو فکری ۸

۲٦. معنی ابیات و عباراتِ زیر را به نثر روان بنویسید.

الف) دلگرمی و دم‌سردی ما بود که گاهی — مردادمه و گاه دی‌اش نام نهادند ۱

ب) این مدّعیان در طلبش بی‌خبرانند — آن را که خبر شد خبری باز نیامد ۱

ج) اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده. ۱

د) در عشق قدم نهادن کسی را مسلّم شود که با خود نباشد. ۰/۵

ه) عشق هر کسی را به خود راه ندهد و به هر دیده، روی ننماید. ۰/۵

۲۷. بخش پایانی جملهٔ زیر برگرفته از بیتی از حافظ است. مفهوم کنایی این بخش چیست؟ ۰/۵

«مزینان از هزاروصد سال پیش بر همان مهر و نشان است که بود.»

۲۸. «دشوار و پرخطر بودن راه عشق» مفهوم کدام بیت نی‌نامه است؟ ۰/۲۵

الف) هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش — بازجوید روزگار وصل خویش

ب) نی حدیث راه پرخون می‌کند — قصّه‌های عشق مجنون می‌کند

ج) نی حریف هر که از یاری برید — پرده‌هایش پرده‌های ما درید

www.kanoon.ir

Scanned with CamScanner

۲۹. با توجّه به بیت زیر، «محتسب» متّهم به چه رفتاری چیست؟ ۰/۵

گفت مست: «ای محتسب، بگذار و رو　　از برهنه کی توان بردن گرو؟»

۳۰. با توجّه به بیت زیر چگونه می‌توان به «حُسن الهی» دست یافت؟ ۰/۲۵

می‌تواند حلقه بر در زد حریم حسن را　　درر رگ جان، هر که را چون زلف، پیچ‌وتاب است

۳۱. واژهٔ «بی‌روزی» در بیت «الف» با کدام واژهٔ بیت «ب» تضاد مفهومی دارد؟ ۰/۲۵

الف) هر که جز ماهی ز آبش سیر شد　　هر که بی‌روزی است روزش دیر شد

ب) محرم این هوش جز بی‌هوش نیست　　مر زبان را مشتری جز گوش نیست

۳۲. منظور از ضمیر «تو» را در بیت‌های زیر بنویسید. ۰/۷۵

الف) چه غم دیوار امّت را که دارد چون تو پشتیبان؟　　چه باک از موجِ بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟

ب) همه از بهرِ تو سرگشته و فرمانبُردار　　شرطِ انصاف نباشد که تو فرمان نبری

ج) روزها گر رفت گو رو باک نیست　　تو بمان ای آن که جز تو پاک نیست

۳۳. با توجّه به عبارت زیر از درس «کویر» منظور از «امام راستین» چه کسی است و «مدینهٔ پلید» کدام شهر است؟ ۰/۵

«ناله‌های گریه‌آلود آن امام راستین و بزرگم را می‌شنوم که همچون این شیعهٔ گمنام و غریبش، در کنار آن مدینهٔ پلید، سر در حلقوم چاه می برد و می‌گریست.»

۳٤. با توجّه به عبارت زیر، دوست عارف چه درخواستی از او کرده است؟ ۰/۲۵

«یکی از صاحبدلان سر به جیبِ مراقبت فرو برده‌بود و در بحرِ مکاشفت مستغرق شده. آن گه که از این معاملت بازآمد، یکی از یاران به طریق انبساط گفت: « از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟»

۳۵. کدام دو بیت مفهومی مشترک دارند؟ آن مفهوم را بنویسید. ۰/۵

الف) روزها گر رفت گو رو باک نیست　　تو بمان، ای آن که جز تو پاک نیست

ب) در غم ما روزها بی گاه شد　　روزها با سوزها همراه شد

ج) زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر　　بگو بسوزکه بر من به برگِ کاهی نیست

۳٦. با توجّه به عبارت « امپراتوری‌های بزرگ هم مانند آدم‌های ثروتمند، از سوءِ هاضمه می‌میرند.» عامل اصلی فروپاشی قدرتهای بزرگ چیست؟ ۰/۲۵

موفق باشید.	**۲۰**

www.kamoon.ir

Scanned with CamScanner

به نام خدا

محمد فرحان فخاربان رتبه ۱۵۱ منطقه و ۴۲۴ کشوری دانشجوی پزشکی دانشگاه تهران

فارسی ۳ ریاضی علامه حلی ۱

۱. الف) درخور میسر امکان ب) روش و طریق

۲. ب) آوند

۳. قسیم

۴. انابت - تضرع

۵. الف) غایت القصوای ب) حوزه

۶. ۳ الف) خضر د) ضماد

۷. الف) ماوا ج) طاق

۸. جان آن سوخته : آن صفت مضاف الیه

تماشاخانه زیبا و شگفت مردم کویر

۹.

۱۰. قلم - نویسنده

www-kanoon-ir

Scanned with CamScanner

۱۱. الف) درست : نیست اولی اسنادی است و نیست دومی به معنای وجود ندارد غیر اسنادی است

ب) صحیح: فاعل - فاعل ج) نادرست

۱۲. نبیند روی ات را نقش مفعولی دارد

۱۳. آتش عشق او را چنان گرداند - همه جهان آتش بیند

۱۴. الف) ترکیب اضاف: دام شغال ب) سرای والی - خانه خمار

۱۵. الف) هسته گروه مفعولی ب)فاعل

۱۶. ای دل زمانه با تو هستم حذف به قرینه معنوی

۱۷. الف) شانه ب) دیومانند استعاره از ظالم و ستمگر

۱۸. ۲) ایهام سودا - مدام

۱۹. الف) اسلوب معادله - تضاد ب) اشک مجاز - تلمیح

۲۰. طیلسان آبی

۲۱. الف) جناس ب) تشبیه ج) تضاد د) مجاز

۲۲. الف) محمد رضا شفیعی کدکنی (م.سرشک) ب) تمهیدات ج) نصرالله منشی

۲۳. وین نغمه محبت بعد از من و تو ماند

۲۴. ب

۲۵. بی شماران

www-kanoon-ir

Scanned with CamScanner

۲۶. الف) این امیدواری و دلخوشی ماست که گاه آن را مرداد ماه نامیدند . این نا امیدی ماست که گاه آن را دی ماه نامیدند.

ب) کسانی که ادعای شناخت خداوند را دارند و دم از حقایق الهی می زنند هیچ اطلاعی از این امور ندارند زیرا کسی که به حقیقت رسید دیگر خبری از او به ما نرسید.

ج) با آمدن فصل بهار شکوفه را چون کلاهی بر سر شاخه درختان قرار داده است.

د) در این مسیر عشق به سوی کسی می رود که ترک خود کرده باشد و از خود بی خود باشد

ه) عشق هر کسی را محرم خود نمی کند و برای هر روی و دیده ای پدیدار نمی شود

۲۷. مزینان پس از این همه زمان که از آن گذشته است همچنان با همان طرح و نقشه باقی مانده است

۲۸. ب

۲۹. گرو کشی و به غارت بردن وسایل افراد فقیر

۳۰. هر کسی به حسن نمی رسد مگر که روحی پرشور داشته باشد و هر کسی که جانی و عاشق و دردمند باشد.

۳۱. بی هوش

۳۲. الف) پیامبر (ص) ب) انسان ج) معشوق

Scanned with CamScanner

۳۳. حضرت امام علی (ع) - مدینه پلید کوفه هست

۳۴. آوردن یک هدیه ای از جنس حقایق و معارف الهی

۳۵. الف و ج درصورتی که عمر تلف شود مهم نیست و مهم آن است که من پیش معشوق خود باشم

۳۶. طمع و حرص و آز است

Scanned with CamScanner